

ИСТОРИЯ НА КНИГАТА
BOOK HISTORYФРАГМЕНТИ ОТ ЛИЧНАТА БИБЛИОТЕКА НА СВЕЩЕНИК
МИЛАН ДИМОВ (1835–1919) В НАЦИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА
„СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

Габриела Ангелова

Университет по библиотекознание и информационни технологии

Резюме: *Личните библиотеки на български интелектуалци и просветители съставляват значим дял от фондовете със старопечатни, редки и ценни издания на библиотеките в страната. Една от обичайните практики при постъпването на такова дарение е разпределянето на книгите по библиографски признак в различни колекции, като по този начин реконструирането и проучването им са затруднени или възпрепятствани. Поради тази причина изследванията в областта на личните колекции и историята на четенето имат силно ограничен ресурс на изворови материали. Такъв е случаят с книжовната сбирка на свещеник Милан Димов. Части от нея са открити във фонда със старопечатни книги на Националната библиотека по време на изследователската работа по проект „Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801–1878)“.*

Ключови думи: *лични библиотеки; история на книгата; библиографска рядкост.*

Добре известен е фактът, че личните библиотеки имат широко присъствие в книжовните колекции на българските културни институции. Те съставляват значим дял от колекциите от периода на Възраждането, следосвобожденска България и до средата на ХХ век, когато българското книгоиздаване се развива с бързи темпове както в количествено, така и в качествено отношение. В тези години все по-голяма част от грамотното население в страната притежава лични книги, чийто брой и тематика се разширяват заедно с постепенното развитие на българското книгопечатане. В началните етапи от формирането на българските библиотеки има изявен стремеж за попълване на фондовете и празнотите в ретроспективната национална библиография. Това води до засилен интерес към събирането и откупуването на книги от по-ранни периоди и ръкописи от частни лица. В същото време дарителските жестове към библиотеките от страна на различни по ранг обществени дейци, колекционери и интелектуалци стават

еталон за общественополезна проява. Търсенето и закупуването от страна на библиотеките, както и безвъзмездното даряване са основните начини, по които книги от частни колекции попадат в институционалните хранилища. Редица обстоятелства са пречка пред това постъпилите по-големи лични библиотеки да се съхраняват автономно, макар част от културните институции да са успели в тази си инициатива.

Не така стои въпросът, що се отнася до по-малките лични колекции. За тях рядко се откриват документи, регламентиращи съдържанието на постъплението, и единствената следа за някогашния им собственик се намира в приписките и печатите, оставени в книгите му. Такива книги се срещат спорадично из библиотечните фондове, но за систематизирането и обработката им е необходимо да се извърши значително по обхват и методика проучване. Интензивната изследователска дейност, свързана с проекта „Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801–1878)“¹, даде възможност за преглеждането на голям брой старопечатни издания в колекцията на НБКМ. По време на работата с изданията се откриха няколко издания с характерните приписки, инициали и печати на свещеник Милан Димов. Наличието на архивен фонд с негови документи и натрупаният емпиричен материал създадоха благоприятни условия за провеждането на проучването и изложението му в настоящата статия.

Милан Георгиев Димов е роден около 1835 г. в Пирот. Завършва Великата сръбска школа в Белград. Заминава за Свищов, за да работи като писар и домакин в търговския възел на един от най-богатите хора в Сърбия, крупния търговец на каменна сол Миша Анастасиевич. По време на обиколките си с камарашите (народен израз за сръбските търговци на сол), в никополското село Лозица М. Димов се запознава с местни търговци – братя Марангозови. Те съзират у младия човек качествата и образованието, необходими за учителската професия, и така през 1855 г. Димов започва да преподава в селото. Две години по-късно сключва брак с дъщерята на местния свещеник Петко. Милан Димов е ръкоположен за свещеник в храма „Св. Преображение“ в гр. Свищов, като точната година на встъпването му в длъжност като духовник остава неясна. Впоследствие служи 40 години в църквата „Св. св. Кирил и Методий“ и е отличен с офикията „хартофилак“ от Търновския митрополит Климент (Ganchev, 1996 : 70–71). Свещеник М. Димов участва като преводач в руските войски по време на Освободителната война (Obzor, 1970 : 83). Той е известен с преводната си брошура „Разговор на Негово Блаженство българский екзарх Йосифа I с един руский странник в Цариград на 6-и септ. 1886“ (Iosif I, ekzarh, 1886). Текстът на изданието е взет от руския вестник „Новое время“, преведен от М. Димов и издаден от свещеник Андрей П. Савов в печатницата на Димитър Паничков². Съдържанието на брошурата изразява становището на екзарх Йосиф I относно недостатъците на Търновската конституция и пагубните рестрикции върху дейността на Българската православна църква.

Духовният водач споделя мнението, че българската държава има нужда от руската подкрепа и наставничество в управлението, и изтъква, че именно православната религия е връзката, която обединява двата народа. Брошурата е издадена непосредствено преди началото на заседаването на III Велико народно събрание (19.10.1886), след което, както е известно, България прекъсва трайно топлите си взаимоотношения с Русия. За превода и издаването на брошурата свещеник М. Димов и синът му Георги Димов са предадени на военен съд.

Архивът на свещеник М. Димов постъпва в Народната библиотека в София на части през 1919 и 1921 г. Фондът му съдържа 18 документа на български, сръбски и руски език. Сред архивните документи се намира и брошурата на Милош Милисавлевич³ „Погибия Цветка Павловича србина из Београда и Николе Войводова, бугарина на ладии Германия под Рушчуком от турака 8 августа 1867“ (ВИА-НБКМ, 128 : II В 625), за която не се открива информация в нито една библиографска база данни, нито в електронния каталог на Националната библиотека в Сърбия. Сред епистоларното наследство на свещеника се открива още едно печатно издание, което е регистрирано в Репертоара на българската възрожденска книжнина, но липсва изцяло в колекцията със старопечатни издания на НБКМ. Брошурата е със заглавие „Устав на Свищовската черковна община [и] Устав на училищното настоятелство“, без установена година на издаване и се намира в раздела със служебни и анонимни издания на БВК, т. (Ustav... ВИА-НБКМ, 128 : II В 622). Единственото намерено до момента описание на Устава е в електронния каталог COBISS/OPAC на НБКМ. То е въведено по библиографски път, без физическата наличност на изданието. Не са открити библиографски данни в други електронни каталози – сводни или институционални.⁴ По всяка вероятност съдържанието на книгата има пряко отношение към духовния чин и общественото положение на свещеник М. Димов в Свищов.

Двете брошури са пореден пример за значението на личните библиотеки, които постъпват в културните институции. Специфичните професионални, научни и духовни интереси на собствениците им са причина те да придобиват и притежават по-рядко срещани книги, т.нар. библиографски рядкости. Архивът на свещеник М. Димов свидетелства за още една тенденция в обработката на дарения от лични архиви и библиотеки в НБКМ. Идентичен е случаят с дарението на проф. Марин Дринов, чийто архив и библиотека също се намират там. В архивния му фонд, подобно на този на свещеник М. Димов, също има издание на сръбски език, което поради неясни причини не е разпределено в библиотечните колекции на НБКМ заедно с другите книги (Angelova, 2018). Разликата между двата примера идва от това, че Дриновата книга, макар и в архив, има всички белези на аналитико-синтетична обработка, като инвентарен номер, библиографско описание с препратка в служебните каталози и

сигнатури. Книгите на свещеник М. Димов притежават само следи от архивната обработка.

Освен двете архивирани книги, към момента са открити още пет екземпляра, собственост на свещеник М. Димов. Три от тях представляват читателски рекомплекти, а два са самостоятелни издания. Според инвентарните номера четири от книгите са инвентаризирани през 1922 г., а една – през 1921 г.

Самостоятелните издания са екз. 54.300 II на „Кратко и ясно описание за сватби, согласно с правилата на Восточната църква“ от 1854 г. и екз. 59.454 III на „Книга за изповед или Кратки наставления към всекия духовний отец и християнин“ от 1859 г. В екз. 54.300 II се открива само институционален печат с името на дарителя. Не са налични приписки или други извънтекстови бележки с летописни данни, свързани със собственика. Особеното на книгата е лошото общо състояние, в което се намира. Книжното тяло е амортизирано, с множество маслени и водни петна и силно износване на хартията в долните десни ръбове, типично за богослужебните книги. Целостта на част от страниците в книгата – страници 78–82, е нарушена. Липсващите фрагменти от хартията са възстановени с по-тъмна такава, а текстът е възобновен ръкописно с почерк, идентичен с църковнославянския шрифт в самата книга. Втората книга, „Книга за изповед или...“ съдържа недовършена приписка на авантитула: „Из книгите на свещеник [Милан Димов]“, и служебен печат. Двете издания вероятно са служили на М. Димов преди и след ръкополагането му като духовно лице, тъй като информацията в тях е от фундаментално значение за църковните служители.

Специално внимание заслужават рекомплектите в колекцията на М. Димов. В личната библиотека на М. Димов броят им преобладава спрямо самостоятелните издания към момента и това ги прави основен лайтмотив в изследването. Тематичната взаимовръзка между пришитите в едно тяло издания е плод на субективната преценка на М. Димов като читател. Почти всяко заглавие в рекомплектите изобилства от летописни бележки, които разкриват повече за биографията и литературните му интереси в различните етапи на житейския му път. Този тип книжни тела са терминологично дефинирани от доц. д-р Васил Загорев като *читателски рекомплекти* заедно с другите разновидности на тази практика – издателски и книготърговски рекомплекти (с комерсиална цел), институционални и читателски рекомплекти (съчетани според индивидуални или колективни интелектуални потребности) (Zagorov, 2011 : 52–65). Рекомплектите в колекцията се отличават със съвкупност от автентични детайли, благодарение на които се диференцират лесно и изпъкват сред много други лични екземпляри от колекцията на НБКМ. Освен приписките, които обикновено са позиционирани в титулната четворка или накрая на книгата, в тях се намират и два лични печата, които онагледяват промените в обществения статус на М. Димов през годините (учител и свещеник). В два

от рекомплектите се откриват и рекламни етикети с логото на свищовската книгоезница „С. Г. Мутафчиев“, което напълно съвпада с факта, че дълги години свещеникът живее и служи в една от тамошните църкви. Трите читателски рекомплекта съдържат общо 25 заглавия.

Читателски рекомплект, екз. Ст 58.416 III

Рекомплектът 58.416 III се отличава с някои специфики от другите открити екземпляри. Съдържа животописните сведения, които М. Димов е упоменал в него, и косвено можем да допълним с тях познатата до момента негова биография. Приписките в това книжно тяло се намират на гърбовете на заглавните страници и са почти идентични по структура:

В Никополската област Лозица [село] 1. март, 1864

Милан Г. Димович Пиротчанец

В Никополската област Лозица [село] 17. май, 1866

Милан Г. Димович Пиротчанец и учител лозешкий

Както става ясно, М. Димов е преподавал в училището в с. Лозница до не по-рано от 1866 г., а вероятно и до по-късни години, преди да приеме духовен сан в Свищов. На този етап от живота си той все още изразява принадлежността си към пиротския край с прозвището *Пиротчанец* и добавя сръбската наставка *-ович* към фамилията си. Може би най-интересната характеристика на рекомплекта е тематиката на подвързаните в него издания. Съдържа 15 поучителни разказа на християнска тематика, издадени между 1858 и 1862 г. Брошурите са издадени от Протестантското библейско дружество в Цариград и служат за разпространение на протестантските идеи сред българското население. Подвързаните заглавия в рекомплекта са: „Нещо за безкнижните человети“, 1858 г., „Питания за четенето“, 1858 г., „За изпитование сам себе си“, 1860 г., „Двете агнета“, 1860 г., „Добри дела“, 1860 г., „Василчо или Благочестиво дете“, 1860 г., „Разговор с един млад пътник“, 1860 г., „Първа стъпка на път към спасението“, 1861 г., „Кому трябва да вервуваме“, 1861 г., „Отче наш...“, 1861 г., „За спасението важни размисления“, 1861 г., „Бедний Йосиф“, 1861 г., „Мария, солдатска дъщеря...“, 1861 г., „За лъжа една истинна повест“, 1862 г. и „Кръстът Христов“, 1862 г. За разлика от другите, този екземпляр има единна тематика на произведенията, влизаща в известно противоречие с православните принципи, които би следвало да са акцент в четивата на бъдещия свещеник. Същевременно текстовете засвидетелстват системен интерес към протестантското християнско движение, което усилено се опитва да намери почва в България, най-вече чрез дистрибуцията на книги, както от светски, така и от религиозен порядък. Читателският рекомплект удивително напомня на три от малкото издателски рекомплекти от възрожденската книжовна продукция, които също бяха обект на проучване от страна на екипа на „Книгопис“.⁵ Може да се каже, че основният фактор, който различава издателските рекомплекти от този на свещеника, е активната му читателска намеса в екземпляра. М. Димов е описал произведенията в рекомплекта ръкописно в края на книжното тяло, с

подобна структура на съдържанието като тази в издателския рекомплект. Номериран е страниците си сам и е оставил приписки с различна дата и печат в края на няколко от произведенията. Бележките показват, че е получавал (или чел) книгите в различно време и впоследствие е решил да ги подвърже заедно. Рекомплектът няма фабрична заглавна страница и съдържание. Екземплярът има специфични елементи, характерни и за двата типа рекомплекти (издателски и читателски), което прави идентифицирането му по-трудно от останалите в колекцията. Личният печат, използван като екслибрис, тук е с курсивен монограм *МГД*, поставен централно в композицията на печата. Обграден е с растителни мотиви от долната и горната страна. В конкретния екземпляр печатът е полаган на допълнително залепени от собственика малки изрезки в контрастен цвят. Рекомплектът няма рекламен етикет на книговезницата, в която е съшит.

Читателски рекомплект, екз. 70.1249 I

Рекомплектът съдържа шест заглавия, излезли от печат между 1870 и 1880 г. Това показва, че хронологичните периоди, заложи в българската история на книгата, не отговарят на представите на читателя, който възприема книжовното съдържание с оглед на своето настояще и личното си развитие като част от конкретно поколение. Всяка от книгите в екземпляра има летописна бележка от свещеника и нов печат, който кореспондира с актуалната му към тогавашния момент длъжност като църковно лице. Темите на изданията обхващат наболелите проблеми, свързани с учредяването на Българската екзархия, борбата за църковна независимост, както и въпроси около българския произход, история и писменост.

Слово на текста „Благословен Господ бог Израилев, яко посети и сотвори избавление людем свои“, по причина установене екзархията на Българската църква [1870]. Приписки: на преден форзац; с. 16: *Из книгите на свещеник Милан Г. Димов, Свищов; Прочел Свещеник Милан Г. Димов.* Печат: институционален, дарителски.

Оправдателен отговор от един българин на статията в „Ирис“ „Източник и цел на българския въпрос“, 1872. Приписка, с. 40: *Притежател: Поп Милан Г. Димов, Свищов 29 февруари 1872.* Печат: институционален, дарителски.

Царственник или История болгарская, 1844⁶. Приписки, с. 1; с. 80: *Из книгите на [подпис] No 40; Прочел притежателят свещеник Милан Г. Димов.* Печат на заглавната страница, кръгъл и черен: *Свещеник М. Г. Д. 1867.*

За славянското произхождение на дунавските българи, 1875. Приписка, с. 119: *Прочел притежателят хартофилак Поп Милан, Свищов 27 април 1876.*

Кирил и Методий, български просветители, 1875. Приписка на гърба на заглавна страница [повтаряща се]: *Прочел притежателят хартофилак Поп Милан, Свищов 27 април 1876.*

Исторически поглед на отечеството ни и нашите длъжности към него, 1880. Приписка, с. 1: *Из книгите на свещеник Милан Георгиевич Димович, Свищов.*

Печатът, който е използван в „Царственика“, 1844 г., е черен и кръгъл, с монограм в курсив и цялостен текст: *Свещеник М. Г. Д. 1867 г.* Според тази информация М. Димов е ръкоположен именно през тази година. Двете идентични приписки *Прочел притежателят хартофилак Поп Милан, Свищов 27 април 1876* подсказват, че е отличен с офикията „хартофилак“ не по-късно от 1876 г. Този и последният рекомплект имат книгоvezка марка от една и съща книгоvezница в Свищов и поради тази причина подвързиите им са напълно идентични.

Читателски рекомплект, екз. Ст 72.1437 III

Интересното в рекомплекта е наличието на две развлекателни четива – един разказ на Аугуст Егберт, „Доктора от Батавия“, 1888 г., и една от театралните пиеси на Тодор Хаджистанчев, „Шаран“, 1879 г. Те са подвързани заедно с печатно издание на хвалебствени слова при посещението на Търновския митрополит Иларион в Свищов през 1872 г. и „Ръководство за помощ на ранени на бойното поле“. По приписката в ръководството личи, че с автора, д-р Яков Д. Петрович, свещеник М. Димов е имал близък контакт, защото в бележката си е упоменал, че книгата е личен подарък от лекаря. Другата приписка е с късна дата (1915), когато М. Димов е бил на приблизителна възраст 80 години. Рекомплектът е извезан от същия книгоvezец и съдържа само институционални печати с името на дарителя. Очевидно е създаден по финансови съображения, за да се спестят средства при подвързването на няколко самостоятелни, разнородни по жанр и тематика издания. В него има открита бележка на османотурски език и предполагаемо същия текст на турски с българска транскрипция.

Попов, Стефан. Слова, сказани при посещението на Негово Високопреосвященство Търновский митрополит г. г. Илариона у Свищов, 1872.

Егберт, Аугуст. Доктора от Батавия : амстердамска новела из половината на XVII, 1888. Приписка в края на книгата: *Прочел притежателят хартофилак-свещеник Милан Георгиев Димов, Свищов 6 ноември 1915 г.*

Петкович, Яков. Помощ на ранените на бойното поле, 1885. Приписка: Дадена подарък от г-на Доктор Яков Димитров Петкович за в книгите на свещеник Милан Димов, Свищов. 1888.

Хаджистанчев, Тодор. Шаран : смешна позорищна игра в 1 д., 1879.

Вероятността да се открият още книги на свещеник М. Димов при допълнително проучване, е значителна. Навярно библиотеката е била многобройна, но при постъпването е била разпределена в различните колекции на тогавашната Народна библиотека, подобно на други по-малки дарения. В конкретния случай подобно проучване би било затруднено от липсата на съпътстваща административна информация за дарението в

архива на НБКМ и непълните инвентарни книги от годините на постъпване, които също бяха проверени (1919; 1921).

Проведеното изследване доказва ползите от проучванията върху лични колекции, като предоставя информация за две слабо познати издания и тяхното местонахождение. Допълнена е биографичната информация за свещеник Милан Димов. Систематизираната информация може да послужи и като извор в изследвания, свързани с историята на четенето. Не на последно място – насърчава реализирането на идентични анализи на по-малки лични колекции, които несъмнено съдържат материали, заслужаващи внимание.

БЕЛЕЖКИ

- ¹ Информационно-търсеща система „Книгопис“, проект „Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801–1878)“, № ДН 05/2. <https://knigopis.unibit.bg/>.
- ² Димитър Паничков често е ползвал чужди имена в книгите, отпечатани в неговата печатница. Вж.: **Начов**, Никола. (1924). Дядо Хаджи Димитър Н. Паничков. – В: *Сборник на „Калоферска дружба“*, кн. 2, София, 80.
- ³ М. Милисавлевич (1818–1905) е сръбски книжовник, животописец, издател и фолклорист.
- ⁴ Извършено е търсене в каталога на НАБИС, Дигитална културна съкровищница „Север +“, COBISS и други каталози на регионални библиотеки.
- ⁵ Вж. Душеполезни книжки. Цариград [1861–1881?]. 526 с.; Душеполезни книжки. Цариград [1861–1881?]. 522 с.; Разни духовни книжки. Цариград, 1868. В ИТС „Книгопис“ на адрес: <<http://books.unibit.bg:8080/search>>. [Видени на 08.10.2020 г.]
- ⁶ Екземплярът е регистриран и описан от Росица Кирилова. Вж. № 77 (Kirilova, 2013: 90).

ЛИТЕРАТУРА

- Ангелова**, Габриела. (2018). Поглед към библиотечната колекция на проф. Марин Дринов в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. – В: *Библиотека, год. 25, бр. 4*, 5–14. ISSN 0861-847X.
- Ганчев**, Стефан. (1996). *Свищов: принос за историята му*. Свищов: Международ. фонд. „А. Константинов“, с. 70–71.
- Загоров**, Васил. (2011). Рекомплети. Издателски, книготърговски, читателски и институционални аспекти. – В: *Книгата – нашето по-смыслеено настояще*. София: За буквите – О писменехъ, с. 52–65.
- Информационно-търсеща** система „Книгопис“, проект „Цифровизация на репертоара на българската възрожденска книжнина (1801–1878)“, № ДН 05/2. Уебсайт: <https://knigopis.unibit.bg/>.
- Йосиф I**, екзарх. (1886). *Разговор на Негово Блаженство българский екзарх Йосифа I с един русский странник в Цариград на 6-и септ. 1886 г.* Прев. от рус. М. Димов. Свищов: Свещениците на църквата Св. Кирила и Методия (Свищов: Ясен Д. Паничков), 16 с.
- Кирилова**, Росица. (2013). *Приписки в българските старопечатни книги: 1806–1878*. София: Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, с. 77.
- Милисавлевич**, Милош. (1868). *Погибия Цветка Павловича сръбина из Београда и Николе Войводовова, бугарина на ладии Германий под Рушчуком от турака 8 августа 1867*. Београдъ: печ. А. Андрич, 23 с.

Начов, Никола. (1924). Дядо Хаджи Димитър Н. Паничков. – В: *Сборник на „Калоферска дружба“*, кн. 2, С., 80.

НБКМ-БИА, ф. 128 (Свещ. Милан Димов) а. е. II В 622. Черковна община. Свищов. *Устав на Свищовската...*

НБКМ-БИА, ф. 128 (Свещ. Милан Димов) а. е. II В 625. *Погибия Цветка...*, 23 с.

Обзор на архивните фондове, колекции и единични постъпления, съхранявани в Български исторически архив, кн. 3 (1970). София: Наука и изкуство, с. 83.

Черковна община. (Б. г.). Свищов. Устав на Свищовската черковна община [и] Устав на училищното настоятелство. [Русе]: [В книгопечатницата на Дунавската област], 8 с.

Читателски рекомплект от сбирката със старопечатни книги в НБКМ, сигн. Ст 58.416 III.

Читателски рекомплект от сбирката със старопечатни книги в НБКМ, сигн. Ст 70.1249 I.

Читателски рекомплект от сбирката със старопечатни книги в НБКМ, сигн. Ст 72.1437 III.

REFERENCES

Angelova, Gabriela. (2018). Pogled kam bibliotechnata kolektsia na prof. Marin Drinov v Natsionalnata biblioteka „Sv. sv. Kiril i Metodiy“. – V: *Biblioteka, god. 25, br. 4*, 5–14. ISSN 0861-847X.

Ganchev, Stefan. (1996). Svishtov: prinos za istoriyata mu. Svishtov: Mezhdunar. fond. „A. Konstantinov“, s. 70–71.

Zagorov, Vasil. (2011). Rekomplekti. Izdatelski, knigotargovski, chitatelski i institutsionalni aspekti. – V: *Knigata – nasheto po-smisleno nastoyashte*. Sofia: Za bukвите – O pismenehy, s. 52–65.

Yosif I, ekzarh. (1886). *Razgovor na Negovo Blazhenstvo balgarskiy ekzarh Yosifa I s edin ruskiy strannik v Tsarigrad na 6-i sept. 1886 g.* Prev. ot rus. M. Dimov. Svishtov: Sveshtenitsite na tsarkvata Sv. Kirila i Metodia (Svishtov: Yassen D. Panichkov), 16 s.

Kirilova, Rositsa. (2013). *Pripiski v balgarskite staropechatni knigi: 1806–1878*. Sofia: Natsionalna biblioteka „Sv. sv. Kiril i Metodiy“, s. 77.

Milisavlevich, Milosh. (1868). *Pogibia Tsvetka Pavlovicha srbina iz Beograda i Nikole Voyvodova, bugarina na ladii Germaniy pod Rushchukom ot turaka 8 avgusta 1867*. Beograd: pech. A. Andrich, 23 s.

Nachov, Nikola. (1924). Dyado Hadzhi Dimitar N. Panichkov. – V: *Sbornik na „Kaloferska družhba“*, кн. 2, С., 80.

НБКМ-БИА, f. 128 (Sveshtenik Milan Dimov) а. е. II V 622. Cherkovna obshtina. Svishtov. *Ustav na Svishtovskata...*

НБКМ-БИА, f. 128 (Sveshtenik Milan Dimov) а. е. II V 625. *Pogibia Tsvetka...*, 23 с.

Obzor na arhivnite fondove, kolektsii i edinichni postaplenia, sahranyavani v Balgarski istoricheski arhiv, кн. 3 (1970). Sofia: Nauka i izkustvo, s. 83.

Cherkovna obshtina. (B. g.). Svishtov. Ustav na Svishtovskata cherkovna obshtina Ustav na uchilishtnoto nastoyatelstvo. [Ruse]: [V knigopechatnitsata na Dunavskata oblast], 8 s.

Owner's Bound with, sign St 58.416 III from the collection of Bulgarian revival books in NBKM.

Owner's Bound with, sign. St 70.1249 I from the collection of Bulgarian revival books in NBKM.

Owner's Bound with, sign. St 72.1437 III from the collection of Bulgarian revival books in NBKM.

**FRAGMENTS OF THE PRIVATE LIBRARY OF PRIEST MILAN
DIMOV (1835–1919) IN THE NATIONAL LIBRARY OF BULGARIA
“ST. ST. CYRIL AND METHODIUS”**

***Abstract:** The private libraries of Bulgarian intellectuals and scholars are a significant component of the special collections with rare and Bulgarian revival books (1801–1878) in the libraries of the country. One of the usual practices in receiving such donations is the following distribution of the books in collections built on a different thematic and chronological features, thus making their reconstruction and research difficult or impossible. This leads to a deficit of the main sources in researches related to private libraries history and history of the reading. Such is the case with the private collection of priest Milan Dimov. Fragments of his library are found in the collection of old printed books of the National Library of Bulgaria “St. St. Cyril and Methodius” during the research work on the project “Digitization of the repertoire of the Bulgarian Revival literature (1801–1878)”.*

Keywords: private libraries; book history; rare books.

Gabriela Angelova, PhD Candidate

University of Library Studies and Information Technologies

119, Tsarigradsko shose Blvd.

1784 Sofia

E-mail: g.angelova@unibit.bg